

Chaco

FOTO: LUMIR PECOLD

Šipka s číslem silnice 57 nás nasměrovala už před hodnou chvílí z asfaltové vozovky do pouště a my od té doby projíždíme mraky zvířecího prachu.

Pohybujeme se oblastí Four Corners (Čtyři rohy), kde se stýkají hranice Utahu, Colorada, Nového Mexika a Arizony. Na ohromných náhorních planinách se tu nacházejí jedny z nejvýznamnějších archeologických nalezišť. Místa jako Aztec, Mesa Verde či Canyon de Chelly se už dávno dostala na povinný seznam všech, kteří putují po stopách původních obyvatel Ameriky. Zdejší vykopávky dokazují existenci velkolepé civilizace, opředené množstvím záhad a otázek. Jméno Anasaziové znamená v řeči Navahů „Prastaří“, či „Starý národ“. Tak se nazývají lidé, kteří žili v těchto krajích střední části povodí řeky San Juan přibližně před tisíci lety.

Kaňon Chaco, přezdívaný „kaňon záhad“, je jedním z ústředních bodů, odkud se odvíjí příběh tajemného lidu. Přestože Anasaziové neznali kolo a nepoužívali tažná zvířata, vybudovali stovky kilometrů širokých silnic, které směřovaly sem, k jednomu cíli.

Dokonalá struktura rovných silnic dlouhých až 600 km spo-

juje přes 75 míst. Od objevení v 70. letech 20. století připravily „silnice“ vědcům mnoho horkých chvil – užívaly se snad k přepravě potravin a dalšího zboží do osad? Anasaziové však neznali vozy ani koně. Nebo to byly slavnostní cesty pro rituály?

Velcí stavitelé

Zapadající slunce obarvilo skalní útesy, jako by přivolalo dávného ducha kaňonu. V jednom jediném okamžiku bylo zřejmé, proč se jednomu z vrcholů říká „Sluneční dýka“. Výškou 2019 metrů nijak nepřevyšuje okolní skalní srázy. Ale už Anasaziové si na hoře zřídili jakousi observatoř. Na střed spirály vytesané do kamene dopadal paprsek slunečního světla, který pronikal skalní štěrbinou vždy přesně v den slunovratu a rovnodennosti.

V roce 919 se muži z kaňonu Chaco pustili do kácení stromů

pro střešní trámy nového pueblo. Bylo to sídliště, které se pod jménem Pueblo Bonito stalo pravděpodobně nejvýraznějším projevem severoamerické indiánské architektury. Jde o nejznámější a nejlépe prozkoumané pueblo v kaňonu Chaco, které patřilo k tzv. velkým domům postaveným mezi roky 900 až 1115. Z horních poschodí se nedochovalo nic, přesto je zřejmé, o jak grandiózní stavbu šlo. Na konci 12. století, kdy bylo Pueblo Bonito dokončeno, mělo přes 650 místností.

Anasaziové stavěli ohromné domy. Co do velikosti se jim na území dnešních Spojených států nic nevyrovnalo až do roku 1870. Odhaduje se, že pouze pro stavby v Chaco přitáhli na 100 000 trámů určených pro zastřešení. Některé odhady mluví dokonce o 215 000 kmenů potřebných pro střechy a podlahy domů. Většinu z kmenů museli přinést z hor, od ka-

ňonu vzdálených 50 až 80 km. Jak takový náklad dopravili bez mechanizace a znalosti kola, zůstává záhadou.

Jiný svět

„Na začátku lidé žili v jiném, Třetím světě, kde byl život těžký. Byly tam nemoci, málo jídla, zima a tma. Jednou stařešinové slyšeli kroky na střeše světa a rozhodli se zjistit, jestli i tam existuje život. Zasadili jedli, která rostla tak vysoko, až se dotýkala střechy světa. Pak postavili z rákosy žebřík, opřeli ho o strom, vyšplhali a ostrou tyčí udělali do střechy díru. Tou vypustili vodního ptáka, aby zjistil, jaký je nový svět. Když se pták vrátil, zpíval o krásných řekách, jezerech, horách, pouštích, rostlinách a zvířatech.“

Stařešinové shromáždili lidi a pupeční šnúrou Země je dovedli do nového světa. Když se vynořili, vystoupili na Duho-vou stezku. Uviděli vycházející Slunce a zapadající Měsíc. Rozdělili se a vyrazili do čtyř stran. Lidé cestovali a usadili se na mnoha místech. Na každém z nich si určili střed, který symbolizoval pupek Země.“

Poslouchali jsme legendu o příchodu člověka na Zemi, sedíce na prahu svatyně zvané „kiva“ a tajil se nám dech. ●

LUMIR PECOLD

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Chaco Culture National Historic Park v Novém Mexiku je nalezištěm pozůstatků jednoho z největších předkolumbovských osídlení v Severní Americe. Na Seznam UNESCO byl zapísán v roce 1987.

Vede k němu prašná cesta pouští (č. 57), která se ovšem na hranici parku změní v asfaltovou silnici. Nedaleko informačního centra je malý pouštní kemp bez vody. Pitná voda se dá nabrat v centru.

Seznam UNESCO v češtině: www.ingema.net